

УДК 378:14

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-5\(23\)-1221-1235](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-5(23)-1221-1235)

Павленко Олексій Миколайович кандидат педагогічних наук, доцент, Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, доцент кафедри інструментально-виконавської підготовки, вул. Графська, 2, м. Ніжин, <https://orcid.org/0000-0001-5164-6504>

Батюк Наталія Орестівна кандидат педагогічних наук, доцент, Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, доцент кафедри музичного мистецтва і хореографії, вул. Старопортофранківська, 26, м. Одеса, <https://orcid.org/0000-0001-9289-7561>

Ткаченко Марина Олександрівна кандидат педагогічних наук, доцент, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди, доцент кафедри музичного мистецтва, вул. Алчевських, 29, м. Харків, <https://orcid.org/0000-0002-0574-6210>

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Анотація. Стаття присвячена вивченню особливостей професійної підготовки майбутнього вчителя музики у сучасних умовах. Музична освіта перебуває під впливом як загальної, так і музичної педагогіки, і процес професійного навчання вчителів музики будується на основі загальних методологічних принципів. Багато загальнопедагогічних проблем, пов'язані з організацією та особливостями освітнього процесу, знаходять відображення у музично-педагогічній науці. Це зумовлює існування низки напрямів вдосконалення підготовки вчителів музики для роботи у системі загальної освіти, орієнтованих у своїй основі на музичну специфіку. На основі проведеного аналізу автори акцентують увагу на специфіці професійної підготовки вчителя музики, яка полягає в багатоаспектності та багатофункціональності його професійної діяльності. У статті висвітлюються зміни в сучасному процесі навчання, що проявилися внаслідок цифровізації освіти, що знайшло відображення у вимогах державного освітнього стандарту вищої освіти до підготовки сучасного фахівця; актуалізується завдання переосмислення підходів до професійної підготовки вчителя музики.

Особлива увага приділяється найважливішим завданням сучасного процесу навчання в педагогічних ЗВО за музичними напрямками, в системі яких як зберігається традиційна багатоплановість професійної діяльності майбутніх фахівців, так і формування їх цифрової грамотності, що передбачає вільне володіння цифровими технологіями, цифровими інструментами та ресурсами. На основі проведеного дослідження авторами досліджена сутність поняття «професійна підготовка вчителя музики», обґрунтовано її чотирикомпонентну структуру, виділено та докладно охарактеризовано складові її компоненти (музично-практичний, музично-теоретичний, музично-педагогічний). З позиції компетентнісного підходу визначено освітній потенціал цифрового компоненту, який дає нові можливості майбутнім фахівцям у придбанні цифрових компетенцій та застосуванні їх у майбутній професійній діяльності.

Ключові слова: професійна підготовка, вчитель музики, сучасний процес навчання, компетентнісний підхід, цифровізація освіти, музично-педагогічний компонент, музично-теоретичний компонент, музично-виконавчий компонент, цифровий компонент.

Pavlenko Oleksii Mykolayovych Candidate of Pedagogical Sciences (PhD), Docent, Nizhyn Mykola Gogol State University, Associate Professor of the Department of Instrumental and Performance Training, Graftska St., 2, Nizhyn, <https://orcid.org/0000-0001-5164-6504>

Batiuk Nataliia Orestivna Candidate of Pedagogical Sciences (PhD), Docent, South Ukrainian national pedagogical university named after K. D. Ushynsky, Associate Professor of the Department of Musical Art and Choreography, Staropotofrankivska St., 26, Odesa, <https://orcid.org/0000-0001-9289-7561>

Tkachenko Maryna Oleksandrivna Candidate of Pedagogical Sciences (PhD), Docent, H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Associate Professor of the Department of Musical Art, Alchevscyh St., 29, Kharkiv, <https://orcid.org/0000-0002-0574-6210>,

FEATURES OF THE PROFESSIONAL TRAINING OF A MODERN MUSIC TEACHER

Abstract. The article is devoted to the study of the peculiarities of the professional training of the future music teacher in modern conditions.

Music education is influenced by both general and musical pedagogy, and the process of professional training of music teachers is built on the basis of general methodological principles. Many general pedagogical problems related to the organization and features of the educational process are reflected in music-pedagogical science. This leads to the existence of a number of directions for improving the training of music teachers for work in the general education system, which are fundamentally oriented towards musical specificity. On the basis of the conducted analysis, the authors focus on the specificity of the professional training of a music teacher, which consists in the multifacetedness and multifunctionality of his professional activity. The article highlights the changes in the modern learning process, which appeared as a result of digitalization of education, which was reflected in the requirements of the state educational standard of higher education for the training of a modern specialist; the task of rethinking approaches to the professional training of music teachers is being updated.

Particular attention is paid to the most important tasks of the modern educational process in pedagogical higher educational institutions in musical areas, in which the traditional multifaceted professional activity of future specialists is preserved, as well as the formation of their digital literacy, which involves a fluent command of digital technologies, digital tools and resources. On the basis of the research carried out by the authors, the essence of the concept of "professional training of a music teacher" was investigated, its four-component structure was substantiated, its components (music-practical, music-theoretical, music-pedagogical) were identified and characterized in detail. From the standpoint of the competence approach, the educational potential of the digital component is determined, which provides new opportunities for future specialists in acquiring digital competencies and applying them in future professional activities.

Keywords: professional training, music teacher, modern learning process, competence approach, digitalization of education, music-pedagogical component, music-theoretical component, music-performance component, digital component.

Постановка проблеми. Проблема професійної підготовки майбутнього вчителя музики в сучасних умовах набуває особливої актуальності, оскільки від її якості залежить вихованість і духовно-моральний розвиток підростаючого покоління. Від того, яким буде сучасний учитель музики, яким чином він здійснюватиме свою професійну діяльність, чи володіє він передовими технологіями, передовою теорією та практикою, багато в чому залежить рівень

освіченості, вихованості та духовної культури молодого покоління [2]. Сьогодні досить гостро обговорюється питання про підготовку висококваліфікованого фахівця, який володіє не тільки навичками викладання, але і вміє якісно і компетентно вирішувати поставлені професійні завдання, здатного орієнтуватися в цифровому світі, легко освоюючи та застосовуючи сучасні освітні технології.

Відповідно до державних стандартів вищої освіти, до випускників пред'являються принципово нові вимоги. Стандартами вищої освіти за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» галузі знань 02 «Культура і мистецтво» для всіх рівнів вищої освіти (є нормативними документами, що визначають нормативні компетентності, встановлюють вимоги до змісту, структури, організації та рівня освітньо-професійної підготовки студентів), визначено загальнокультурні, загальнопрофесійні та професійні компетенції, які мають бути сформовані у студентів у процесі навчання незалежно від обраного профілю освітньої програми. Спеціальні професійні компетенції, що передбачають формування спеціальних знань, умінь і навичок, визначаються основними освітніми програмами з профілю підготовки, що розробляються ЗВО. Стандарти передбачають інтенсифікацію освітнього процесу на основі оптимізації структури, змісту, форм і методів навчання, включення інноваційних, інформаційних та інтерактивних навчальних технологій, забезпечення самостійної роботи студентів [1]. На момент завершення освоєння освітньої програми вищої освіти випускник повинен володіти не просто набором знань, умінь і навичок, а й сформованими загальнокультурними та професійними компетенціями.

Необхідно врахувати, що в результаті навчання вчитель музичного мистецтва повинен бути підготовлений до здійснення професійної діяльності в освіті, соціальній сфері та сфері культури. У зв'язку з цим виникає питання про необхідність створення нових технологій і методик у професійній підготовці вчителя музики. Передбачається оптимізація структури, змісту, форм і методів навчання та включення інноваційних, інформаційних та інтерактивних навчальних технологій, а також методичне забезпечення самостійної роботи студентів. Компетентнісна модель є відкритою структурою, яка постійно допрацьовується відповідно до мінливих напрямків розвитку вищої освіти, державними освітніми стандартами загальної та вищої освіти, а також соціальним запитом у галузі освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти музичної освіти досліджували: Попова О.В., Жуков В.П., William H.N., Haynes C., Huber M., Hutchings P., Rhodes T. [2-11]. Проблематика підготовки

вчителів музики досить часто порушується у науковій літературі, оскільки реформи у сфері освіти привнесли зміни як до системно-структурної, так і змістовної складової освітнього процесу. Крім цього, не можна ігнорувати останні досягнення в галузі музичної психології та педагогіки, а також загальну динаміку розвитку суспільства та відповідні зміни соціальних відносин.

Формулювання цілей статті. Метою статті є визначення сутності та змісту професійної підготовки майбутнього вчителя музики в сучасних умовах та виділення на цій основі особливостей професійної підготовки із встановленням провідних тенденцій, що впливають на неї.

Виклад основного матеріалу. Під змістом професійної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва у загальному розумінні розглядаємо як систему знань, умінь і навичок, вимоги до яких відбито в навчальних планах, програмах, нормативних документах. Ця система знаходиться у безпосередній залежності від вимог суспільства до освіти й особистості педагога, від рівня розвитку педагогічної науки і практики, від цілей і завдань музично-естетичного виховання школярів, особливостей музично-педагогічної діяльності у середніх закладах освіти [2-4].

Якість сучасної музичної освіти вчителя музичного мистецтва є умовою не тільки трансляції музичної культури суспільства, а й процесу її розвитку. Професійну підготовку майбутніх учителів музичного мистецтва розглядаємо як цілісну динамічну педагогічну систему, яка передбачає спеціально організовану, керовану з боку викладачів навчальну діяльність студентів, яка відображає специфіку педагогічної праці, професійних завдань, які необхідно вирішити випускнику педагогічного університету. Така система є єдністю теоретичної, методичної, практичної підготовки студентів до майбутньої професійної діяльності з розвитком мотиваційно-ціннісного ставлення до неї [2-4].

Кількість та різноманітність сучасних підходів до професійної підготовки майбутнього фахівця ґрунтується на пошуках та виділенні провідних елементів та зв'язків у реалізації зазначеного феномену як педагогічної системи.

В даний час вчені по-різному підходять до питання професійної підготовки вчителів музики. Як показав аналіз наукових джерел, її вдосконалення відбувається за такими напрямками [5]:

- реалізація комплексного, інтегрованого, компетентнісного, інтерактивного підходів у процесі професійного навчання;
- позитивні зміни у змістовній частині професійної підготовки;

- облік специфіки уроків музики у загальноосвітній школі та, відповідно, особливостей практичної діяльності вчителя музики;
- вивчення приватних аспектів професійної підготовки.

Одним із таких напрямків є інтегрований підхід, який полягає в тому, що професійне навчання педагога-музиканта складається з музично-виконавчої, музично-теоретичної та музично-педагогічної підготовки. Поняття інтегрованого підходу спочатку носить загальний характер і застосовується при мисленні дисциплін у їхній сукупності як система. При аналізі їх змістовних особливостей необхідне звернення до галузі музичних знань – тут виникає зіткнення загальної та музичної педагогіки [5]. Це твердження поширюється також і на підходи, які претендують на комплексність.

Іншим прикладом адаптації загальних положень педагогічної науки є використання інтерактивного підходу. Його застосування при навчанні майбутніх вчителів музики дозволить набути вміння відстоювати свою точку зору та самостійно «добувати» знання [6]. З цим не можна не погодитись, оскільки в даний час суспільство зацікавлене у поколінні творчих педагогів, здатних до активної участі в інноваційних освітніх процесах. Педагог, який вміє самостійно знаходити нестандартні, принципово нові рішення професійних завдань, стає головною фігурою модернізації освіти.

Наступний напрямок наукових досліджень є орієнтацією на Болонську концепцію, яка передбачає існування не тільки двох рівнів вищої освіти, а й виділення блоку варіативних дисциплін. ЗВО отримали певну частку свободи у питанні вибору переліку навчальних предметів. Під час упорядкування варіативної частини навчального плану можна проводити облік внутрішньої специфіки вишу. Також цей напрямок включає дослідження змістовної сторони навчального процесу поза контекстом системно-структурних особливостей освітньої сфери з акцентом на зміст окремих предметів [7]. Найбільш актуальним тут є міжпредметний підхід (зміст більшості музичних дисциплін дуже консервативний і вивірений шляхом багатьох десятиліть практичної роботи).

Міжпредметний підхід відкриває широкі можливості для перебудови навчальних планів і програм з урахуванням інтегрованого підходу до процесу професійної підготовки майбутніх фахівців. Він дає можливість виділити загальнонаукові за своєю суттю одиниці навчального матеріалу (факти, поняття, теорії, закони тощо), що розглядаються в різних дисциплінах, розширити, поглибити міжпредметне навчальне знання під час засвоєння кожної окремої

дисципліни шляхом синтезу нових даних, ознак і характеристик явищ, що вивчаються [2-4]. При узгодженні інтегрованих навчальних планів і програм доцільно звернутися до міжпредметних зв'язків у всіх структурних компонентах музично-педагогічної підготовки в досліджуваному напрямі, адже між предметні зв'язки забезпечують багатоаспектність, систематизацію й узагальнення знань; поетапне вивчення окремих навчальних дисциплін; оптимальну послідовність вивчення тем.

Проблему взаємозв'язку між навчальними предметами розглядаємо як фактор інтенсифікації й оптимізації освітнього процесу, адже врахування між предметних зв'язків відкриває широкі можливості для реалізації в програмах інтегрованого навчання майбутніх фахівців. Ця реалізація може бути зведена до впровадження в навчальних програмах з різних навчальних курсів окремих одиниць навчального матеріалу – фактів, понять, законів тощо, які тією чи іншою мірою вивчаються в різних навчальних дисциплінах [3]. У процесі дослідження з'ясували, що доцільними напрямками реалізації між предметних зв'язків професійної підготовки майбутніх фахівців до організації інтегрованого навчання учнів музичного мистецтва є такі: 1) поєднання декількох дисциплін у єдиний інтегрований курс; 2) посилення координації між дисциплінами, які забезпечують професійну підготовку майбутнього вчителя музики шляхом узгодження навчальних планів і програм [4].

Ефективність професійній підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва значною мірою забезпечує особистісно-діяльнісний підхід, який розглядаємо як принцип організації освітнього процесу (зі специфічними цілями, змістом, технологіями), який орієнтований на розвиток і саморозвиток майбутнього фахівця. Ключовою категорією особистісного підходу є поняття особистості та її структури. Як слушно зауважує О. Попова, у побудові особистісно орієнтованого освітнього процесу необхідне діалектичне вирішення питання про співвідношення загального, особливого й одиничного в характеристиці особистості [3]. Саме таким виступає особистісний підхід, який спонукає врахування індивідуальних особливостей того, хто навчається.

Для розроблення і реалізації технології підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до організації інтегрованого навчання учнів необхідно звернутися до компетентнісного підходу, адже він є ключовим у сучасній освітній парадигмі. Слід підкреслити, що переваги компетентнісного підходу до професійної освіти вже визнано в освітніх системах економічно-розвинених країн через той факт, що він

відповідає як соціальним очікуванням у сфері освіти, так й інтересам учасників освітнього процесу, адже наявність компетентностей дозволяє фахівцям практично оперувати здобутими знаннями, застосовувати їх упродовж життя і професійної діяльності [3]. Саме компетентність є важливішим показником професіоналізму, готовності фахівця до здійснення різних видів професійної діяльності [4].

Під компетентнісним підходом у контексті нашого дослідження розуміємо єдину систему визначення цілей, відбору змісту, організаційного, технологічного і навчально-інструментального забезпечення процесу підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до організації інтегрованого навчання на основі виділення сукупності компетентностей і відповідних до них теоретичних і практичних компетенцій (знань, умінь, навичок, особистісних якостей), що сприятимуть підвищенню рівня професіоналізму студентів у цілому і готовності їх до організації інтегрованого навчання учнів основної школи зокрема.

Компетентнісний підхід виступає не тільки засобом оновлення змісту професійної підготовки майбутнього педагога-музиканта у заданому напрямі, але й механізмом його приведення у відповідність до сучасних вимог. Указаний підхід вносить сутнісні корективи в організацію досліджуваного процесу, підсилює його як практико-орієнтовну складову.

Зазначимо, що компетентнісна модель представляє угоду між роботодавцем і розробником основної освітньої програми щодо цілей та очікуваних результатів освоєння цієї програми. На наш погляд, саме представлена компетентна модель відповідає сучасним запитам системи загальної музичної освіти щодо вчителя музики в системі сучасної загальної освіти: він повинен мати сформовану стійку мотивацію до музично-педагогічної діяльності; володіти спеціальними знаннями та виконавськими вміннями в галузі музичного мистецтва; мати широку ерудицію, педагогічну інтуїцію, розвинений інтелект, високий рівень загальної культури та моральності. При цьому, на наш погляд, важливо, що особистісні характеристики (широка ерудиція, педагогічна інтуїція, розвинений інтелект, високий рівень загальної культури та моральності) мають у сучасній соціокультурній ситуації вагоміше значення, оскільки загальна музична освіта має бути націлена, насамперед, на реалізацію високого виховного потенціалу музичного мистецтва, що містить морально-етичні та естетичні ідеали.

Компетентнісний підхід щодо нашого дослідження дає можливість:

- чітко визначити номенклатуру і логіку формування й розвитку значущих у заданому аспекті спеціально структурованих професійних знань, умінь, особистісних якостей, що відповідають сучасному розумінню поняття «професійна компетентність» щодо організації інтегрованого навчання;

- визначити орієнтири у конструюванні та забезпеченні процесу підготовки майбутніх учителів до організації інтегрованого навчання учнів;

- на основі визначення професійних компетентностей і компетенцій більш точно і виважено діагностувати зміни в рівнях сформованості в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до організації інтегрованого навчання на всіх етапах його професійної підготовки.

Отже, компетентнісний підхід до підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до організації інтегрованого навчання передбачає розгляд цього процесу крізь призму професійних знань, умінь, практичного досвіду і професійно-особистісних якостей, важливих для визначення характеру мети і завдань його майбутньої професійної діяльності в цілому та організації інтегрованого навчання учнів зокрема.

Можна констатувати, що професійна підготовка майбутніх фахівців націлена на результат - їхню професійну готовність до відповідної діяльності. Результатом професійної підготовки майбутнього фахівця в сучасних умовах є «кваліфікований професіонал», який володіє набором компетенцій, що відповідає сучасним вимогам, і підготовлений до включення в стабільне виробниче середовище», та у професійну діяльність [7]. Таким чином, ми приходимо до висновку, що дана дефініція передбачає комплекс спеціальних знань, умінь, навичок і досвіду дій, що забезпечують успішне виконання професійних функцій. І в рамках нашого дослідження поняття «професійна підготовка вчителя музики» трактується як процес оволодіння комплексом спеціальних знань, спеціальних умінь та навичок у галузі музичної педагогіки з метою формування особистості, здатної до ефективної реалізації себе в музично-педагогічній діяльності.

Важливо відзначити, що характер професійної підготовки вчителя музики обумовлений специфікою професійного виду його діяльності - її багатоаспектністю. І в даний час професійна діяльність вчителя музики характеризується багатоплановістю і включає: вокально-хорову роботу з учнями (розучування та виконання пісенного репертуару, роботу над вокально-хоровими навичками, диригування хором); виконання на

інструменті музичного матеріалу (підбір зі слуху, імпровізація, акомпанемент пісень); слухання музичних творів, рекомендованих програмою; володіння музичною грамотою (знання про особливості та закономірності музичної мови) та глибокими теоретичними знаннями (знання основних відомостей з історії музики, музичної літератури та ін.); організацію позакласної роботи та різних позаурочних заходів та ін. Так, розкриваючи професійну діяльність вчителя музики, деякі вчені відзначають її специфіку та ділять її на такі напрями: музично-теоретичний, музично-виконавчий та музично-педагогічний [8-11].

Спираючись на роботи вчених і поділяючи їх погляди на те, що вчитель музики поєднує в одній особі і музиканта-виконавця, і педагога-організатора, і пропагандиста-просвітителя, виявляючи структуру професійної підготовки, виділяють в ній три компонента музично-теоретичний, музично-виконавчий та музично-педагогічний.

Музично-теоретичний компонент передбачає оволодіння майбутніми фахівцями системою теоретичних знань у галузі музичної теорії, музичної вітчизняної та зарубіжної історії, музичної літератури. Зокрема, знання як базових, і спеціальних понять; взаємозв'язки між музичною теорією та музичною історією; вміння орієнтуватися у стилях, формах та жанрах музичних творів (інструментальних, вокальних, хорових); розбиратися в особливостях композиторських шкіл, у засобах музичної та виконавчої виразності; володіння термінологією хорового диригування та методами аналізу вокально-хорових творів та ін. На це спрямований цикл дисциплін музично-теоретичного напрямлення: «Історія музики», «Теорія музики», «Сольфеджіо», «Гармонія», «Аналіз музичних творів», «Народна творчість», «Хорознавство» та ін.

Музично-виконавчий компонент професійної підготовки майбутнього вчителя музики передбачає формування та освоєння кращих традицій музичних уявлень, через виконання класичних творів, знання технічних прийомів гри на музичному інструменті; освоєності вокально-хорових навичок, техніки диригування, вокальних прийомів [8]. Даний напрямок сприяє досягненню наступних результатів: володіння навичками виконавських засобів, що сприяють розкриттю художнього змісту та задуму різних інструментальних та вокально-хорових музичних творів; вміння інтерпретувати різноманітні музичні твори; диференційоване сприйняття виразних та образотворчих засобів музичного мистецтва, визначення їх зв'язку з емоційно-образним наповненням конкретного твору; орієнтація у особливостях роботи над хоровим репертуаром; знання репетиційних методів і прийомів роботи з хором та ін. На це спрямований

цикл музично-виконавчих дисциплін: «Вокально-хорова підготовка», «Диригування», «Музично-інструментальне виконання», «Спеціальний інструмент», «Фольклорний ансамбль», «Вокальна підготовка».

Музично-педагогічний компонент включає знання особливостей педагогічної діяльності вчителя музики. Його метою є навчання майбутнього професіонала, який володіє різноманітними методиками викладання музики, знаннями у сфері музичної психології, музичної педагогіки, які сприятимуть грамотному проектуванню навчального процесу; планування та організації уроку музики та позаурочних заходів; вибору ефективних форм, продуктивних методів та прийомів, раціональних засобів для самореалізації у майбутній професійній діяльності. На це орієнтовано такий цикл дисциплін музично-педагогічної спрямованості, як «Методика музичної освіти», «Теорія музичної освіти», «Музична психологія та психологія музичної освіти», «Музична педагогіка», «Освітні технології (музична освіта)» та ін.

Необхідно сказати, що стрімкий технологічний розвиток ХХІ ст. трансформував освітній простір та дав нові можливості для підвищення якості професійної підготовки майбутніх учителів музики в умовах сучасного суспільства. Головна увага зосереджена на вихованні майбутнього фахівця як творчої особистості, що знає сучасні способи організації процесу навчання та виховання, що володіє універсальними компетенціями ХХІ ст., що вміє використовувати сучасне цифрове освітнє середовище для особистісного розвитку учнів.

Так, багато вчених вважають, що від вчителя музики в сучасній школі «вимагається компетентність щодо застосування не тільки загальнопедагогічних сервісів, а й уміння використовувати в професійній діяльності профільні, професійні цифрові ресурси та інструменти», для цього виникає необхідність «формування нових компетентностей, орієнтованих ефективного використання у освітньому процесі... за профілем «Музика», засобів цифрових технологій» [8-11]. Впровадження, освоєння та застосування цифрових технологій у освіту, підвищуватимуть ефективність навчального процесу та сприятимуть необхідної мотивації сучасного учня у досягненні поставлених педагогічних цілей [9]. На наш погляд, висновки вчених з цього питання є вірними, і активне використання можливостей цифрового освітнього середовища майбутнім фахівцям полегшує шлях у досягненні конкретних цілей професійної підготовки, допомагає викладачам в оцінці та розвитку здібностей студентів.

Тому до професійних компетенцій вчителів музики повинні увійти і цифрові компетенції, які включають: уміння працювати з науковою та

навчальною інформацією в мережі «Інтернет»; вільну орієнтацію у програмному забезпеченні персонального комп'ютера та знання основних методик та принципів комп'ютерного звукозапису, нотного набору, аранжування та композиції; вміння записувати та редагувати звук за допомогою сучасних звукових редакторів, а також адаптувати професійні партитури для освітніх цілей та багато іншого. Все це дає можливість зробити музично-педагогічну діяльність більш універсальною та ефективною. На формування цифрових компетенцій спрямовано освоєння таких дисциплін: «Мультимедійні технології в мистецтві», «Основи композиції та комп'ютерного аранжування», «Інформаційні технології в музиці», «Музично-комп'ютерні технології в освіті». Мета даних дисциплін - формування умінь майбутніх фахівців, спрямованих на грамотне застосування та активне використання цифрових технологій як на побудову своєї і теоретичної та практичної навчальної діяльності, так і для здійснення професійної діяльності в майбутньому при проведенні занять з учнями.

Підготовка вчителя музики в сучасних умовах вимагає нової концепції музичної освіти та пошуку ефективних підходів до організації процесу навчання з урахуванням запиту нашого часу. Об'єктивні реалії сьогодення такі, що такий потенціал мають цифрові засоби, які оновлюють і збагачують традиційні компоненти музично-педагогічної освіти. Так, у музично-теоретичному компоненті цифрові засоби розширюють сферу теоретичних знань та уявлень учнів про виникнення цифрового музичного мистецтва, його розробку та створення електронної музики (наприклад, електронна музика Ксенакіса або створення музичних творів штучним інтелектом). У музично-виконавчому компоненті цифрові засоби дають нові можливості у вдосконаленні виконавських навичок на музичному інструменті (наприклад, використання можливостей цифрового інструменту - фортепіано, інформаційної системи Дисклавір) [10]. У музично-педагогічному компоненті застосування цифрових засобів оновлюють форми, методи та прийоми діяльності майбутнього фахівця (наприклад, технологія візуалізації, що сприяє більш ефективній навчальній діяльності в цілому, та самостійної роботи зокрема).

При цьому, грамотне застосування цифрових засобів, уміння використання в конкретних навчальних ситуаціях для вирішення педагогічних завдань створює передумову виникнення цифрового елемента як самостійного компонента в системі підготовки майбутнього фахівця.

Отже, підготовка майбутнього вчителя музики в сучасних умовах, передбачає формування систематизованих знань не тільки в галузі

музично-теоретичних, музично-виконавчих та музично-педагогічних напрямках, а й у цифровому напрямі, тобто у необхідності формування цифрові компетенції.

Висновки. На сучасному етапі професійна підготовка майбутнього вчителя музики є чотирикомпонентною структурою і включає такі компоненти як: музично-виконавчий, музично-теоретичний, музично-педагогічний і цифровий компонент. Кожен компонент має свою мету, завдання і, при цьому спрямований на забезпечення необхідного рівня готовності майбутнього вчителя музики до професійної діяльності, відповідаючи сучасним і перспективним вимогам у швидко змінних умовах. Слід зазначити, що всі компоненти тісно пов'язані між собою і взаємодіють один з одним, водночас цифровий компонент органічно вбудувався у традиційні компоненти, створюючи умови для розвитку всього комплексу професійних умінь, що пред'являються сучасному майбутньому спеціалісту.

Як відомо, кінцева мета музично-педагогічної освіти - підготовка випускника до музично-педагогічної та культурно-просвітницької діяльності у загальноосвітньому закладі та у системі додаткової освіти дітей. Ця готовність неможлива без сформованості набору відповідних знань, навичок та умінь. Однак навіть добре і повною мірою засвоєні предметні знання не завжди можуть забезпечити молодому фахівцеві успіх у педагогічній роботі. Навчання у вищій школі - не тільки отримання та засвоєння інформації, формування певних навичок та умінь. Це процес, який повинен моделювати майбутню цілісну професійну діяльність (а не її окремі складові), створювати умови для набуття широкої базової освіти.

Таким чином, виходячи з того, що вектор розвитку професійної освіти змінився від знакової парадигми до компетентнісної, була розроблена компетентна модель професійної підготовки вчителя музики, в якій представлені спеціальні професійні компетенції відповідно з тими видами музично-педагогічної діяльності, до яких готується майбутній учитель музики у процесі професійної підготовки: конструктивна професійна діяльність; музична виконавська діяльність; комунікативно-організаторська професійна діяльність; дослідницька діяльність.

Література:

1. Про затвердження Переліку спеціалізацій спеціальності та напрямку підготовки «Музичне мистецтво», за якими може одночасно здійснюватися підготовка фахівців у вищих навчальних закладах сфери культури. Наказ Міністерства культури України від 26.06.2014 р. № 492, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 8 липня 2014 року за №786/25563.

2. Popova O., Kabanska O., Popov V. The essence and technology of pedagogical forecasting of development of innovation processes in education. *Educational Studios: Theory and Practice: monograph*. Prague - Vienna: Premier Publshing, 2018. pp. 273-279.

3. Popova O., Zhukov V. Training of a future musical art teacher for integrated teaching in the context of the New Ukrainian School. *Theory and Practice of Future Teacher's Training for Work in New Ukrainian School* : monograph. Prague, OKTAN PRINT s.r.o., 2020. pp. 341-351.

4. Zhukov V. Preparation of future musical art teachers for integrated teaching. *Educational Studios: Theory and Practice* : monograph. Prague-Vienna : Premier Publishing, 2018. P. 166-173.

5. William H.N. Liberal Education. *Educating for a Complex World: Integrative Learning and Interdisciplinary Studies*. Vol. 96. 2003. № 4. pp. 6-11.

6. Haynes C. Innovations in Interdisciplinary teaching. Westport, CT: Greenwood Press, 2002.

7. Joint Quality Initiative group. Shared Dublin descriptors for the Bologna Working Group on Qualifications Frameworks «A Bachelor's, Master's and Doctoral awards»: Working document, 2004. URL : <http://www.eua.be>

8. Huber M., Hutchings P. Integrative Learning: Mapping the Terrain. Washington, DC : Association of American Colleges and Universities, 2004. 32 p.

9. Rhodes T. Assessing Outcomes and Improving Achievement: Tips and Tools for Using Rubrics. Washington, DC: Association of American Colleges and Universities, 2010. 51 p.

10. Zhukov V. Educational-methodical provision of technology for the preparation of future musical art teachers to integrated teaching of students. *Media4u Magazine [online]*. Praha, 3/2019. P. 26-30. URL : <http://www.media4u.cz/mm032019.pdf>

11. Zhukov V. P. Poly-artistic competence as a part of readiness of the future musical art teacher for integrated teaching. Theory and practice of introduction of competence approach to higher education in Ukraine: monograph. Vienna: Premier Publishing, 2019. P. 95-103.

References:

1. Pro zatverdzhennya Pereliku spetsializatsiy spetsialnosti ta napryamu pidhotovky «Muzychne mystetstvo», za yakymy mozhe odnochasno zdiysnyuvatysya pidhotovka fakhivtsiv u vyshchykh navchalnykh zakladakh sfery kultury [On the approval of the List of specializations of the specialty and the direction of training "Musical Art", according to which specialists can be simultaneously trained in higher educational institutions in the field of culture.]. *Nakaz Ministerstva kultury Ukrayiny vid 26.06.2014 r. № 492, zareyestrovano v Ministerstvi yustytseyi Ukrayiny 8 lyunya 2014 roku za №786/25563 [Order of the Ministry of Culture of Ukraine dated June 26, 2014 No. 492, registered in the Ministry of Justice of Ukraine on July 8, 2014 under No. 786/25563.]*[in Ukrainian].

2. Popova, O., Kabanska, O., Popov, V. (2018). The essence and technology of pedagogical forecasting of development of innovation processes in education. *Educational Studios: Theory and Practice: monograph*. Prague - Vienna: Premier Publshing, 2018. pp. 273-279. [in English].

3. Popova, O., Zhukov, V. (2020). Training of a future musical art teacher for integrated teaching in the context of the New Ukrainian School. *Theory and Practice of Future Teacher's Training for Work in New Ukrainian School* : monograph. Prague, OKTAN PRINT s.r.o., 2020. pp. 341-351. [in English].

4. Zhukov, V. (2018). Preparation of future musical art teachers for integrated teaching. *Educational Studios: Theory and Practice* : monograph. Prague-Vienna : Premier Publishing, 2018. P. 166-173.[in English].

5. William, H.N. (2003). Liberal Education. *Educating for a Complex World: Integrative Learning and Interdisciplinary Studies*. Vol. 96. 2003. № 4. pp. 6-11. [in English].

6. Haynes, C. (2002). Innovations in Interdisciplinary teaching. Westport, CT: Greenwood Press, 2002. [in English].

7. Joint Quality Initiative group. Shared Dublin descriptors for the Bologna Working Group on Qualifications Frameworks «A Bachelor's, Master's and Doctoral awards»: Working document, 2004. URL : <http://www.eua.be> [in English].

8. Huber, M., Hutchings, P. (2004). Integrative Learning: Mapping the Terrain. Washington, DC : Association of American Colleges and Universities, 2004. 32 p. [in English].

9. Rhodes, T. (2010). Assessing Outcomes and Improving Achievement: Tips and Tools for Using Rubrics. Washington, DC: Association of American Colleges and Universities, 2010. 51 p. [in English].

10. Zhukov, V. (2019). Educational-methodical provision of technology for the preparation of future musical art teachers to integrated teaching of students. *Media4u Magazine [online]*. Praha, 3/2019. P. 26-30. URL <http://www.media4u.cz/mm032019.pdf> [in English].

11. Zhukov, V. P.(2019). Poly-artistic competence as a part of readiness of the future musical art teacher for integrated teaching. Theory and practice of introduction of competence approach to higher education in Ukraine: monograph. Vienna: Premier Publishing, 2019. P. 95-103. [in English].